

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा

डॉ पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला आणि भारत मौसम विभाग

ईमेल - gkmsakola@yahoo.com

यवतमाळ जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक: १७ / २०२४ - २०२५

दिनांक: मंगळवार २३ जुलै २०२४

हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक २३ जुलै ते २७ जुलै २०२४)				
दिनांक		२३/०७	२४/०७	२५/०७	२६/०७	२७/०७
पाऊस (मिमी)		26.8	25.8	30.7	26.2	29.8
कमाल तापमान (अं.से.)		30.4	29.6	29.8	30.3	30.9
किमान तापमान (अं.से.)		22.6	22.5	22.4	22.7	22.8
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		87	89	88	90	89
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		75	84	83	78	66
वा-याचा वेग (किमी / तास)		25	20	20	16	17
वा-याची दिशा		267	255	251	258	262
आकाश स्थिती		ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ
पिकांचे नाव	अवस्था	कृषि सल्ला				
हवामान अंदाज		<ul style="list-style-type: none"> प्रादेशिक हवामान संशोधन केंद्र, नागपूर यांच्या कडून प्राप्त झालेल्या हवामान अंदाजानुसार दिनांक २३-२४,२७ जुलै दरम्यान बऱ्याच सर्वत्र ठिकाणी व दिनांक २५-२६ जुलै विरळ ठिकाणी हलका ते मध्यम पाऊस उडण्याची अत्याधिक शक्यता आहे. पुढील ५ दिवसात कमाल तापमानात कोणताही विशेष बदल संभवत नाही. सतर्क इशारा: दिनांक २३ व २७ जुलै दरम्यान एक ते दोन ठिकाणी, विजांच्या कडकडाटासह मेघघर्जना होण्याची शक्यता आहे. 				
सामान्य सल्ला	वाढ	<ul style="list-style-type: none"> मागील आठवड्यात सर्वत्र चांगला पाऊस उडला आहे त्यामुळे पेरणी राहिलेल्या नापेर क्षेत्रात उशिरा पेरणीच्या अवस्थेत पोर्याची पीक म्हणून तीळ (एकेटी-६४), सूर्यफूल (टीएसए ८२, एलएसएफएच-१७१), बाजरी (पीकेव्ही-राज, फुले आदिशक्ती, फुले महाशक्ती), आंतर पीक पद्धतीमध्ये बाजरी + तूर (४:२), सूर्यफूल + तूर (२:१) या अंतरपिकाचा आर्तभाव करण्यात यावा. ज्या क्षेत्रात जास्त पाऊस उडला आहे अशा ठिकाणी शेतात साचलेले पाणी शेता बाहेर काढावे. सर्व पिकात किड व रोगाचे सर्वेक्षण करून पावसाची उघडी पाहून योग्य ते उपाययोजना करावी. वेळेवर पेरणी केलेल्या ठिकाणी पावसाची उघडी पाहून आंतरमशागतीची कामे आटापवी सर्व पिकात उगवण नंतर तणनाशकांची फवारणी करताना लेबल क्लेम शिफारसीनुसार फवारणी करावी. 				
कापशी	वाढ	<ul style="list-style-type: none"> ज्या क्षेत्रात जास्त पाऊस उडला आहे अशा ठिकाणी शेतात साचलेले पाणी शेता बाहेर काढावे. आधी पेरलेल्या पिकात ज्या ठिकाणी पेरणी सोबत रासायनिक खताची मात्रा दिल्या गेली नाही, अशा ठिकाणी डवरणी सोबत खताची मात्रा द्यावी डवरणी व खत देण्याअगोदर आपले स्तनिक वातावरण व पाऊसाचा अंदाज घेऊन काम करावे. शेतात कामगांध सापळे लावावे. शेंदरी बॉडअळीचा सर्वेक्षण व व्यवस्थापनासाठी कापूस पिकाचे नियमित निरीक्षण ठेवावे. पिका मध्ये एकरी किमान दोन कामगांध सापळे लावावे. या सापळ्या मध्ये अडकलेले नरपतंग वेळो वेळी काढून नष्ट करावे तसेच विशिष्ट कालावधीत वड्या (ल्युर) बदलणे अनिवार्य आहे. पिकावर ५ % निंबोळी अर्काची फवारणी तातडीने प्रतिबंधात्मक उपाय योजना म्हणून करावी किंवा वातावरणात पुरेशी आर्द्रता असताना पाण्यावरनिष्ठ व्यवस्थापनासाठी मेटारायझीयम अनिसोप्ली ५० ग्रॅम (२ x १०^६ CFU) ग्रॅम किंवा ब्युव्हेरिया बॅसीयाना १.१५ टक्के (२ x १०^६ CFU) ५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यामध्ये मिसळून फवारणी करावी. मागील तीन दिवस बऱ्याच सर्वत्र हालका ते माध्यम पाऊस झाला आहे त्यामुळे ज्या शेतात पाणी साचले आहे ते त्वरित बाहेर काढावे. ज्या ठिकाणी कापशी पिकात झाडे अति पाण्यामुळे मुलुल झाली आहेत अशा ठिकाणी कॉपर ओक्सीक्लोराईड ५० टक्के डब्ल्यू प्रती २५ ग्राम + युरिया १०० ग्राम १० लिटर पाण्यात मिसळून किंवा कोबाल्ट ओक्सीक्लोराईड प्रती ०.१ ग्राम १० लिटर पाण्यात मिसळून प्रधुंभावग्रस्त ठिकाणी फवारणी करावी. वेळेवर पेरणी केलेल्या ठिकाणी पावसाची उघडी पाहून आंतरमशागतीची कामे म्हणजे डवरणी व निंदन करून पिक ताणविरहित ठेवावी व पेरणी वेळी खते दिली नसल्यास वातावरणाचा अंदाज घेऊन त्वरित खते द्यावी. कापशी पिकाशी २० ते ३० दिवसांच्या अवस्थेत तण व्यवस्थापनासाठी उगवण पाचशात तणनाशकांमध्ये पायरिथिओबेक सोडियम १०% ई.सी. @ १२.५ ते १५ मिली किंवा पायरिथिओबेक सोडियम ६% ई.सी. + क्विझॉलोफॉफ इथील ४% ई. सी. @ २० ते २५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात फवारणी करावी. 				
सोयाबीन	वाढ	<ul style="list-style-type: none"> पिकावरील पाने खाणा-या अळ्यांचा नियंत्रणासाठी निंबोळी अर्काची ५० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी व सोबतच शेतात कामगांध सापळे लावावे त्याअगोदर आपले स्तनिक वातावरण व पाऊसाचा अंदाज घेऊन काम करावे. मागील तीन दिवस बऱ्याच सर्वत्र हालका ते माध्यम पाऊस झाला आहे त्यामुळे ज्या सोयाबीनच्या शेतात पाणी साचले आहे ते त्वरित बाहेर काढावे. वेळेवर पेरणी केलेल्या ठिकाणी पावसाची उघडी पाहून आंतरमशागतीची कामे म्हणजे डवरणी व निंदन करून पिक ताणविरहित ठेवावी. १५ ते २० दिवसांच्या सोयाबीन पिकात वातावरणाचा अंदाज घेऊन तण व्यवस्थापनासाठी उगवण पाचशात तणनाशकांमध्ये इमेझीथायपर १०% एसएल @ १०-१५ मिली किंवा इमेझीथायपर + इमजोमॉक्स ७० % डब्ल्यूजी@२ ग्राम किंवा प्रोप्रिक्वॅझॉफ २.५ % + इमेझीथायपर ३.७५ % @ ४० मिली प्रती १० लिटर पाण्यामध्ये फवारणी करावी. 				
तूर	वाढ	<ul style="list-style-type: none"> पेरणी राहिलेल्या नापेर क्षेत्रात उशिरा पेरणीच्या अवस्थेत पोर्याची पीक म्हणून तूर पिकाची निवड करावी व त्याकरिता पिकेव्ही तारा, बीएसएमआर - ७३६, बीएसएमआर-८५३ वाणाची निवड करावी. पेरणीपूर्वी बियाण्यास रायझोबियम २५ ग्राम/किलो, पीएसबी २५ ग्राम/किलो, ट्रायकोडर्म ४ ग्राम/किलो, थायरम २ ग्राम + कार्बेन्डाझिम १ ग्राम/किलो, या प्रमाणात बीज प्रक्रिया करावी. वेळेवर पेरणी केलेल्या ठिकाणी पावसाची उघडी पाहून आंतरमशागतीची कामे म्हणजे डवरणी व निंदन करून पिक ताणविरहित ठेवावी. 				
मुग / उडीद	वाढ	<ul style="list-style-type: none"> वेळेवर पेरणी केलेल्या पिकास मूग व उडीद पिकावरील रसशोषण करणाऱ्या किडींच्या नियंत्रणासाठी २ मिली ईमीडाक्लोप्रिड १७.८% प्रवाही प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून तसेच अगोदर पावसाचा अंदाज घेऊन फवारणी करावी. भूरी रोगाची लागण दिसताच डिनोकोफ १० मिली किंवा गंधक ३० ग्रॅम, १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघडी पाहून फवारणी करावी. मुग व उडीद पिकासाठी वेळेवर पेरणी केलेल्या ठिकाणी पावसाची उघडी पाहून आंतरमशागतीची कामे डवरणी व निंदन करून पिक ताणविरहित ठेवावी. 				
ज्वारी	वाढ	<ul style="list-style-type: none"> वेळेवर पेरणी केलेल्या पिकास आंतरमशागत करावी, तसेच पेरणीस एक महिना झाला असल्यास डवरणी सोबत रासायनिक नत्र खताची दुसरी मात्रा द्यावी. 				
मका	वाढ	<ul style="list-style-type: none"> वेळेवर पेरणी केलेल्या पिकास आंतरमशागत म्हणून हलकी डवरणी करावी तसेच पेरणीस एक महिना झाला असल्यास डवरणी सोबत रासायनिक नत्र खताची दुसरी मात्रा द्यावी. ज्या शेतामध्ये मका पिकावर लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव आढळत आहे अशा ठिकाणी त्याच्या नियंत्रणासाठी पिकावर ५ % निंबोळी अर्काची फवारणी तातडीने प्रतिबंधात्मक उपाय योजना म्हणून करावी किंवा वातावरणात पुरेशी आर्द्रता असताना पाण्यावरनिष्ठ व्यवस्थापनासाठी मेटारायझीयम अनिसोप्ली ५० ग्रॅम (२ x १०^६ CFU) किंवा नोमुरीया रीले १.१५ टक्के (२ x १०^६ CFU) ३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यामध्ये मिसळून फवारणी करावी. पावसाचा अंदाज घेऊन मका पिकावर लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव जास्त प्रमाणात असेल तर नियंत्रणासाठी स्पिनीटोरॉम ११.७ टक्के @ ९ मि.ली. किंवा थायोमिथोक्झॉम १२.६ % + लॅम्डा सायहॅलॉथ्रीन ९.५ टक्के झेडसी @ ५ मि.ली. किंवा क्लोरान्त्रानिलीप्रोल १८.५ टक्के एससी @ ३ मि.ली. प्रती १० ली. पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. 				
फळ पिक	लागवड	<ul style="list-style-type: none"> मागील तीन दिवस बऱ्याच सर्वत्र हालका ते माध्यम पाऊस झाला आहे त्यामुळे ज्या फळझाडेमध्ये पाणी साचले आहे ते त्वरित शेताबाहेर काढावे. फळ झाडांची नवीन लागवड करावयाची राहिली असल्यास या महिन्याच्या सुरुवातीस आटापवी. संत्रा व मोसंबीच्या मूग बहराची फळे वाटाण्याएवढी झाल्यावर शिफारशीप्रमाणे नत्र खताची मात्रा घ्यावी. संत्राच्या आंबिया बहराची फळे पोसण्याकरिता १० लिटर पाण्यात १.५ ग्रॅम जिब्रालीक आसिड + १ किलो युरिया + १०० ग्रॅम एनएए मिसळून फवारणी करावी. नवीन संत्रा व मोसंबीची लागवड करावयाची असल्यास त्वरित आटापवी. संत्रा व मोसंबीच्या मूग बहराची फळे वाटाण्याएवढी झाल्यावर शिफारशीप्रमाणे नत्र खताची मात्रा घ्यावी. संत्राच्या आंबिया बहराची फळे पोसण्याकरिता १० लिटर पाण्यात १ किलो युरिया + १ ग्राम एनएए मिसळून फवारणी करावी. 				
भाजीपाला		<ul style="list-style-type: none"> ग्राहकाची मार्केट मागणी पाहता गवार, चवळी, काकडी, दुधीभोपळा, दोडका, कारली, डेम्से, पालक, मेथी आणि कोथिंबीर यांची आवश्यकते नुसार मशागत करावी. खरीप हंगामासाठी लागणाऱ्या मिरची, वांगे व टमाटेची नुसरी रोपांची लागवड बीजप्रक्रिया जसे ट्रायकोडर्म जैविक बुरशीनाशक वापरून करावी. 				
पशु / जनावरे	--	<ul style="list-style-type: none"> सतर्क इशारा दरम्यान जनावरांची योग्य ती काळजी घ्यावी व त्यांना चरण्यासाठी पाठवू नये व त्यांना जागेवरच खादूय घ्यावे. जनावरांना पशुवैदकांचे सल्ल्या नुसार लसीकरण करावे. सतर्क इशारा करिता दामिनी मोबाईल अ‍ॅप चा उपयोग करावा. 				

संदर्भ कृषि सल्ला पत्रिका डॉ पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला येथील ग्रामीण कृषि मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारसीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.